įmovinio ietigalio su karklo lapo formos plunksna ir dalgio fragmento, rasta žalvarinė antkaklė kūginiais galais, dvi žalvarinės segės - viena trikampe kojele, kita - platėjančia kojele. Vyro kape Nr. 3 be įmovinio geležinio kirvio rasta žalvarinė akinė segė.

Kapuose Nr. 1 ir 4 rastos žalvarinės juostinės ornamentuotos apyrankės siaurėjančiais galais. Rastoji kape Nr. 4 rodo, kad ją nešiojo vaikas, nes ji taip sulenkta, kad prasikeičia galai.

Sprendžiant iš rastų įkapių, Pribitkos pilkapiuose laidota II-III m.e.a.

Bronė Tautavičienė

VYŽIŲ PILKAPIAI

Vyžių pilkapiai yra Utenos rajono R pakraštyje, Baluošo ežero V krante, į PV nuo Vyžių kaimo. Čia valstybiniame miške, Nacionalinio parko teritorijoje, apie 220x170 m plote, R-V kryptimi, išliko apie 70 pilkapių. Grupė kompaktiškesnė centre, o pakraščiais pilkapiai išsidėstę toliau vienas nuo kito. Sampilai yra nuo 6-8 m iki 14-15 m skersmens ir iki 1,5 m aukščio. Dalis jų apsupti pailgomis duobėmis-grioviais. Daugumas sampilų apaugę medžiais, apardyti centre iškastų duobių. Dalį sampilų dabar ardo pilkapyną kertantys Strazdų-Ginučių, Vyžių-Ginučių bei miško keliai.

Nacionalinio parko vadovybės pageidavimu dalį keliukų apardytų pilkapių ištyrė IEM. 1980 m. grupės V dalyje buvo ištirti 3 pilkapiai, rasta pavienių sudegintų mirusiųjų kauliukų be įkapių. 1982 m. pilkapyno pietinėje dalyje ištirti dar 2 pilkapiai (Nr. 4, 5), o 1983 m. įvairiose grupės vietose ištirta dar 6 pilkapiai (Nr. 6-11).

1982 ir 1983 metais tyrinėtieji pilkapiai buvo daugiau ar mažiau apardyti, vienas jų kraštas nuardytas keliuko, kai kurių centre buvo iškasta duobė. Visi sampilai supilti iš smėlio. Visų pilkapių pagrinde yra gana ryškus smulkių degėsių, angliukų, sumaišytų su smėliu, sluoksnelis. Kai kurie sampilai supilti ant nedidelių natūralių pakilumėlių, todėl atrodė žymiai didesni negu iš tikrųjų yra. Pavyzdžiui, pilkapis Nr. 7 iki kasinėjimų atrodė esąs 14 m skersmens ir iki 1,5 m aukščio, apsuptas grioviu. Iš tikrųjų, jo sampilas buvo tik apie 8 m skersmens ir 0,8 m aukščio. Giliau ėjo natūralus podirvis. Pilkapių sampilus supusios duobės ar grioviai yra 0,5-0,8 m gylio ir iki 1,5-2 m pločio. Jie iš dalies užpildyti tamsia, su degėsiais maišyta žeme.

Pilkapiai Nr. 5, 6 ir 11 turėjo akmenų vainikus. Vainikai, sukrauti iš vienos eilės iki 30-50 cm skersmens akmenų, supo degėsiais pabarstytą pilkapio pagrindą. Kartais akmenys gulėjo ant degėsiais padengto plotu krašto. Sampilo pakraščius, o kartais ir vainiką, vietomis dengė padrikas smulkesnių (iki 15-20 cm skersmens) akmenų 1-1,5 m pločio grindinėlis. Dalis šių akmenų guli ir vainiko išorinėje pusėje. Pilkapio Nr. 11 vainikas buvo netaisyklingo keturkampio-ovalo formos (5x6,5 m dydžio). Pilkapį Nr. 5 apie 2,5-3 m nuo vainiko išorinėje R dalyje supo dar ilga lanko formos duobė (vakarinė dalis nuardyta), o nuo pilkapių Nr. 6 ir 11 vainikų 1,5-2 m atstume į išorę buvo apie 2x1 m dydžio duobės.

Visuose pilkapiuose su akmenų vainikais aptikta po 1-2 sudegintų mirusiųjų kapus arčiau sampilo centro, kiek aukščiau pagrindo. Tik pilkapyje Nr. 6 kapas buvo apie 20 cm gylio ir 1,25x0,6 m dydžio duobutėje, iškastoje nejudintame grunte po sampilu. Panašaus gylio buvo ir pilkapio Nr. 5 kapo duobutė (75x30 cm dydžio), iškasta po sampilu. Visur palaidoti iš laužavietės atnešti sudegę

kaulai be anglių. Tarp kaulų smėlis tik kiek tamsesnis. Kapų inventorius negausus, o kartais įkapių ir visai nėra. Stambesni apdegę geležiniai dirbiniai sudėti į krūvelę ant sudegusių kaulų kapo pakraštyje. Smulkesni geležiniai daikteliai ar sulaužyti žalvariniai dirbinėliai gulėjo sumaišyti su kaulais.

Pilkapio Nr. 5 kapo Nr. 2 inventorių sudarė 16,5 cm skersmens antskydis su kūgio formos viršūne. Po juo gulėjo 17 cm ilgio pentinis siauraašmenis kirvis, du geležiniai 22,5 ir 20 cm ilgio įmoviniai ietigaliai su lauro lapo formos plunksnomis bei peilis, o tarp sudegusių kaulų dar rasta geležinė ovalinė sagtelė su kiek įlenkta priekine dalimi. Pilkapio Nr. 6 duobutės šiauriniame krašte krūvelėje gulėjo tokios pat formos kaip ir pilkapyje Nr. 5 antskydis, kirvis, ietigalis bei peilis, o tarp kaulų - geležinė keturkampė sagtis.

Kapų inventorius leidžia ištirtuosius Vyžių pilkapius su akmenų vainikais datuoti VI-VII a.

Pilkapiuose be akmenų vainikų rasta tik po 1-2 sudegintų mirusiųjų kapus. Taip pat palaidoti iš laužavietės atnešti sudegę kaulai be degėsių priemaišų. Pilkapyje Nr. 7 beveik ant pagrindo rasti du kapai. Kape Nr. 1 apie 40x60 cm dydžio sudegusių kaulų krūvelės pakraštyje buvo padėtas 22 cm ilgio siauraašmenis pentinis kirvis, 28 cm ilgio ietigalis su profiliuota plunksna bei peilis su 16 cm ilgio geležte. Antrajame kape (už 50 cm nuo pirmojo) 25x45 cm dydžio krūvelės pakraštyje buvo padėtas 16 cm ilgio pentinis siauraašmenis kirvelis, o tarp sudegusių kaulų rastas peiliukas su 12 cm ilgio geležte bei apdegusių mėlyno stiklo karoliukų. Pilkapio Nr. 9 pirmajame kape rasta: deformuota žalvarinė apyrankė storėjančiais šešiakampiais galais, antkaklės išplotais užkeistais galais dalių, sulaužytų žalvarinių papuošalų gabaliukų.

To paties pilkapio antrajame kape buvo tik yla ir geležinė ovalinė sagtelė bei molinio puodo šukelė. Kelios puodo ar dubenėlio šukelės rastos ir pilkapio Nr. 10 kape Nr. 2.

Pilkapių Nr. 7 ir 9 radiniai rodo, kad dalis pilkapių be akmenų vainikų gali priklausyti taip pat VI-VII a., o dalis greičiausiai yra kiek vėlyvesni - VII-VIII a.